

TWEE LEVENS

Job en Ben

Francien van de Beek

© Francien van de Beek, 2021.
In eigen beheer digitaal uitgegeven.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opanmen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Voorwoord

In de jaren voor en na de eeuwwisseling was ik regelmatig te vinden in een abdij bij mij in de buurt. Ik werd vrijwilligster in de boekwinkel en mocht een van de spreekkamers gebruiken om in alle rust te kunnen schrijven. Het meezingen en bidden tijdens de gebedstijden was een weldaad voor mij.

Het aantal broeders slonk echter met de jaren en maar heel zelden verscheen er een nieuwe (aankomende) broeder op het toneel. In 2004 meldde zich Ben aan de poort van het klooster. Hij was de vijftig al gepasseerd, had een scheiding en een faillissement achter de rug en wilde zijn verder leven aan God wijden. Een verlangen dat hij als jonge knaap al had, maar het leven had eerst andere plannen met hem.

Ik ontmoette Ben tijdens de verbouwing van de galerie en kloosterboekwinkel, die ik aan het herinrichten was. Tot mijn verbazing had de abt hem, kort tijd na zijn intreden, de leiding over de renovatie werken van de abdij gekregen. Vanaf nu moesten we zijn richtlijnen volgen. Dat leverde een fikse confrontatie tussen hem en mij op.

Toch liet hij al gauw zijn oog op mij vallen om te helpen bij het organiseren van activiteiten en het schrijven van nieuwe beleidsstukken. Hij had namelijk grootse plannen. De abdij moest een plek worden waar de weinige broeders die er nu nog waren, zouden blijven wonen en werken. Daarbij gingen ze steun krijgen van leken om de abdij draaiende te houden met nieuwe activiteiten. Het geheel zou een onafhankelijke stichting worden, los van de moederabdij.

Naast zijn doortastend optreden, liet Ben bij mij steeds meer zijn kwetsbaarheid zien. Ik sloot hem in mijn hart, niet beseffend dat ik er niet meer van los zou komen. Ik werd meegezogen in zijn plannen en in zijn leven, met alle gevolgen van dien.

Ben was een aimabele man. Hij was slim, hoog gevoelig en hij dacht in het groot. Als hij ergens binnenkwam, zag hij meteen wat er allemaal speelde en wat er allemaal mogelijk was. Hij wist altijd de juiste mensen te vinden om zijn plannen ten uitvoer te brengen. Zijn denken stond nooit stil, hetgeen hem menige slapeloze nacht bezorgde. Hij deed alles voor het behoud van de abdij en de broeders die er woonden en was er absoluut van overtuigd dat hij het goede deed. Zelfs tijdens en na een zware operatie in het ziekenhuis werkte hij door.

Totdat er tegenwind kwam van de moederabdij.

Dat maakte Ben boos. De renovatie werken waren al volop bezig en hij wilde doorgaan. Waarschijnlijk voelde hij al dat hij problemen zou kunnen krijgen, dus stapte hij naar een advocaat waar hij tevens zichzelf goed indekte.

Bij alles nam hij mij in vertrouwen, zowel in de succesvolle zaken als in de tegenwerking die hij kreeg. Ook trof ik regelmatig een man aan die veel (oud) verdriet had. Het werd me

steeds duidelijker dat hij waarschijnlijk een bipolaire stoornis had. Hij was *'von Himmelhoch jauzend, bis zum Tode betruht.'*

Regelmatig zei hij tegen mij dat hij zich net als Job (naar het gelijknamige boek uit de Bijbel) voelde. Job had een rijk leven, verloor op een gegeven moment alles, werd door zijn vrienden bijgestaan, maar uiteindelijk verguisd. Ja, zo was het in zijn leven ook gegaan, zei hij.

Ook nu ging het helemaal mis. Hoe meer hij alles naar zijn hand wilde zetten, hoe meer mensen zich tegen hem keerden. Er was geen houden meer aan. Totdat er van hogerhand werd ingegrepen. Alles werd hem ontnomen en hij belandde, zoals eerder in zijn leven, op de psychiatrische afdeling van het ziekenhuis. De nodige rechtsprocedures volgden.

Uiteindelijk trok Ben zich terug om alleen en in stilte te leven. Hij wist dat elke prikkel van buiten teveel voor hem zou zijn en elke actie hem opnieuw in problematische situaties zou brengen. Iets wat ik heel goed kon invoelen, omdat ook ik soms overactief kan zijn door de vele prikkels die op me afkomen. De rust van een teruggetrokken leven was hem slechts een paar jaar gegund.

Na zijn overlijden ben ik het boek Job nog eens goed gaan lezen en werd getroffen door de vele overeenkomsten met Ben. Dat bracht mij ertoe dit boek te schrijven als postuum eerbetoon aan de man die mij zo diep heeft geraakt.

Zijn veelzijdigheid, zijn creativiteit, zijn sociale bewogenheid, zijn overactiviteit, zijn diepe verdriet, kortom: zijn hele wezen is bejubeld en verguisd, alleen God heeft hem niet verlaten.

Francien van de Beek, 2021.

Inleiding

Job

Een van de bekendste boeken uit de Bijbel is misschien wel Het boek Job. Job leeft tussen 500 en 300 v Chr. in Us aan de grens van Israël. Hij is een rijk en rechtschapen man. Hij bezit veel grond met een grote veestapel en is goed voor zijn bedienden. Zijn kinderen genieten volop van zijn rijkdom. Zij feesten erop los, maar Job richt altijd een brandoffer voor God aan voor het geval zij gezondigd zouden hebben.

Dan klopt de duivel bij God aan en zegt dat het mooi makkelijk is om zo gelovig te leven als alles zo voor de wind gaat. Hij wil Job beproeven en God stemt toe.

De duivel ontnemt Job alles. Zijn hele bezit en ook zijn vrouw en kinderen. Job staat er alleen voor. Wordt ziek, maar beklagt zich niet bij God. Hij blijft gelovig. Wel vraagt hij zich af waarom hem dit alles overkomt.

Drie vrienden van Job gaan met hem in gesprek en proberen hem te doen inzien dat hij weliswaar goed was voor zijn mensen, maar dat dat niet betekent dat hij het juiste heeft gedaan. Alleen God weet dat. Ze dringen niet tot hem door en Job wordt boos.

Dan staat een vierde vriend op. Hij heeft alleen maar geluisterd en wil ook iets zeggen. Zijn hele betoog brengt Job uiteindelijk op andere gedachten. Job geeft toe dat hij misschien wel te groot dacht en in zijn eigen goedheid geloofde. Maar dat is de buitenkant. Er is niets van over. Hij geeft zich over aan God, die hem vervolgens in veelvoud beloont.

Ben

In de het midden van de twintigste eeuw wordt diep in het Vlaamse land tegen de Franse taalgrens aan Ben geboren, een gevoelige jongen die opgroeit in een zeer gelovig gezin. Goed zijn en zorgen voor andere mensen is het belangrijkste dat hij meekrijgt. Daarnaast is hij creatief, impulsief en slim en denkt hij in het groot. Dat brengt hem veel voorspoed.

Hij heeft een gezin en werkt hard. Ook in het sociale leven is hij een graag geziene gast. Maar na zijn vijftigste verjaardag slaat het noodlot toe. Zijn bedrijf gaat failliet, zijn huwelijk strandt en hij wordt opgenomen in een psychiatrische kliniek.

Een oud verlangen dient zich aan. Hij wil het klooster in en zijn leven aan God wijden. Hij klopt aan bij een abdij en is welkom.

Al gauw ziet de abt zijn talenten en vraagt hem zich in te zetten voor het behoud van de abdij. Na enige aarzeling stemt Ben toe. Maar dan gaat het weer mis. Hij denkt te groot en wil te veel goed doen. Daarbij ondervindt hij veel tegenwerking en raakt in het nauw. Hij wordt ernstig ziek, maar blijft zijn taak uitvoeren.

In de abdij komen regelmatig drie vrouwen met wie hij bevriend is geraakt. Hij praat veel met hen, maar zij kunnen hem niet op andere gedachten brengen. Hij blijft overtuigd van het goede dat hij doet en ziet degene die hem tegenwerkt als vijand.

Dan staat er een vierde vriendin op. Zij heeft veel naar hem geluisterd en ze zien elkaar graag. Zij houdt zich niet meer in en confronteert hem met zichzelf. Pas als hij weer in het ziekenhuis ligt en zijn lichaam hem volledig in de steek laat, dringt zij tot hem door en beseft hij dat hij te weinig oog heeft gehad voor degene die zich tegen hem keerden.

Hij trekt zich terug in de stilte en sluit zich af voor verdere prikkels van het leven.

Noot van de schrijfster:

Vanuit het boek 'Mijn leven is een ademtocht – Het boek Job' heb ik beknopte samenvattingen gemaakt van elk hoofdstuk, die als uitgangspunt dienden om het verhaal van Ben in het kader van Jobs verhaal te plaatsen.

Mijn leven is een ademtocht – Het boek Job
Dr. M. Rozelaar
Uitgeverij Kok Kampen
1984

PROLOOG

De leefwijze van Job.

Ergens tussen 500 en 300 v.Chr. leefde er in Us (waarschijnlijk aan de grens van Israël gelegen) een man die Job heette. Hij was een rechtvaardig en zeer gelovig man en hield zich verre van het kwaad. Job was de rijkste man van het Oosten; hij had een enorme veestapel en vele bedienden; hij was getrouwd en had 10 kinderen. Zijn zeven zonen gaven regelmatig een groot feest, waarbij zijn drie dochters ook uitgenodigd werden. Na zo'n feestmaal riep Job hen bij zich en bracht een brandoffer voor God, voor het geval zijn zonen gezondigd zouden hebben.

Het leven van Ben.

Diep in het Vlaamse land, tegen de Franse taalgrens aan, werd halverwege de twintigste eeuw een jongen geboren, genaamd Ben. Hij groeide op in een gelovig gezin met zeven kinderen. Zijn moeder was een strenge en hardwerkende vrouw. Zijn vader zorgde dat de juiste waarden en normen in het gezin gehandhaafd werden, immers als hoofd van de school in hun dorp moesten zijn kinderen het goede voorbeeld geven.

Ben was anders dan zijn broers en zussen, hij was impulsief, creatief en hooggevoelig. Zijn vader nam hem regelmatig mee op zijn ronde door het dorp, als hij huisbezoeken deed, om de kleine Ben even uit de drukte van het grote gezin te halen. Zijn gevoeligheid was mogelijk de reden dat hij als kleine jongen naar de boerderij van zijn oom en tante werd gebracht toen het gezin getroffen werd door de dood van de oudste zoon des huizes. Nadat hij drie maanden later terug naar huis kwam, was alles weer gewoon en mocht er, tot groot verdriet van Ben, niet meer over het ongeluk gepraat worden.

Op een dag werd er in de sacristie van de kerk geld gestolen. De pastoor dacht dat de kleine Ben de schuldige was en stapte naar zijn ouders. Ben kon niets tegen de drie volwassenen inbrengen en werd gestraft, ook al had hij het niet gedaan. Een dag later zat hij in de bus naar school en hoorde hij twee jongens met elkaar praten over het geld dat zij in de sacristie gestolen hadden. Nu wist hij wat hem te doen stond. Bij de eerstvolgende halte stapte hij uit de bus en liep terug naar huis. Daar vertelde hij opgetogen wat hij had gehoord. Hij dacht dat zijn moeder wel blij zou zijn, maar het tegendeel was waar. Hij werd nogmaals gestraft, hij had het immers gedaan. Hij mocht andere kinderen niet de schuld geven. Verdrietig ging hij terug naar school. Hij snapte er niets van.

Ben wilde priester worden. Of acteur. Maar dat was in het gezin geen optie. Hij volgde een financiële studie en ging werken. Hij trouwde en kreeg vier kinderen. Drie zonen en een dochtertje, dat helaas heel jong overleed. Ben voelde zich zeer verantwoordelijk voor zijn gezin, werkte hard en werd een succesvol zakenman. Ze woonden in een mooi huis en zijn kinderen hadden het goed. In zijn ogen leidde hij een oprecht leven.

1. De eerste beproeving.

Op een dag kwam de satan bij God in het hemelrijk om verslag uit te brengen van wat hij allemaal gezien had. Hij zei tegen God: "Het is gemakkelijk om zo te leven als Job; U hebt hem altijd gezegend en beschermd, maar zal hij nog net zo gelovig zijn als hij alles kwijt zou raken?"

God zei tegen hem: "Er is op aarde geen man oprechter dan mijn dienaar Job, maar goed, alles wat hij heeft leg ik in jouw hand, maar alleen van hemzelf moet je afblijven."

Op een dag dat de zonen en dochters van Job weer eens een feestmaal hadden aangericht, kwam er een bode bij Job met een bericht: "Al uw runderen zijn gestolen en al uw knechten zijn neergeslagen." Er volgde nog een bericht, en nog een. Zijn hele veestapel was vernietigd, geen knecht leefde er meer.

Toen kwam er een vierde bericht: "Er is een windhoos neergekomen op het huis van uw oudste zoon; al uw kinderen zijn dood."

De Heer geeft en neemt; en Job maakte God geen enkel verwijt.

De eerste beproeving:

Op een ochtend ligt het tweede kindje van Ben dood in haar bedje. Ze is dan pas drie maanden oud. Het is een zware klap. Nog erger is dat hij verdacht wordt. Hij wordt verhoord. Wat is er gebeurd? Na onderzoek blijkt het meisje te zijn gestorven aan wiegedood.

De eerste scheuren in het gezin ontstaan. Toch worden er nog twee jongens geboren. Ben blijft voor ze zorgen. Hij werkt van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Het geld rolt. Veel tijd voor zijn gezin heeft hij niet. Hij is vaak op reis en logeert in hotels. In zijn hoofd ontspringt het ene idee na het andere. Hij is een echte zakenman.

Hij doet ook veel goeds. Zo zorgt hij dat er met Kerstmis een feestelijke dis klaargemaakt wordt voor arme mensen. Samen met zijn gezin zit hij met hen aan tafel. Hij heeft oog voor de noden van de mens. Dat wil hij ook zijn kinderen meegeven.

Ben denkt groot. Klein denken bestaat bij hem eenvoudigweg niet. Hij begint een eigen zaak in bonbons en krijgt patent op het drukken van gekleurde figuren op chocolade. Hij reist de wereld rond en onderhandelt.

Slapen doet hij weinig. Zijn hoofd staat nooit stil. Soms belt hij vanuit het buitenland zijn zoon om te vragen welke dag het is. Hij raakt de draad kwijt.

Zijn gezin kijkt toe en lijdt. Echt contact is er niet meer. Ben ziet het niet en werkt door.

Dan gaat het mis. Zijn bedrijf gaat failliet. Ook met hemzelf gaat het niet goed. Hij wordt opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis. Zijn vrouw en kinderen zetten zijn schamele

spullen daar op de stoep. Ze willen hem niet meer zien. Al zijn bezit is hij kwijt. Hij heeft enkel nog zichzelf.

Tijdens zijn opname komt er een oud verlangen naar boven. Een verlangen van vroeger, toen hij voor priester wilde gaan studeren. Hij geeft aan dat verlangen toe. Hij wil rust.

Vol goede moed klopt hij na zijn ontslag aan bij de poort van een abdij. Hij wil zich aan God wijden. Hij wil niet meer blootgesteld worden aan de verleidingen van het leven.

2. De tweede beproeving en het medeleven van zijn vrienden

Toen de satan weer bij God kwam om verslag te doen en God hem vroeg hoe het met zijn dienaar Job was, die ondanks deze ramp nog steeds rechtvaardig en onberispelijk was, zei hij: "Dat is mooi makkelijk, je bezit geef je graag weg in ruil voor je leven, maar wat als hij ziek wordt?"

"Goed," zei God, "hij is in jouw hand, maar je moet hem wel laten leven."

Toen werd Job over heel zijn lichaam getroffen met zweren. Zijn vrouw zei: "Blijf je nu nog die brave jongen?" Maar Job antwoordde: "Het goede nemen we wel van God, waarom dan het kwade niet?" En Job leed in stilte.

Toen kwamen zijn 3 vrienden, Elifaz, Bildad en Sofar, naar zijn huis om hem medeleven te tonen en te troosten. Ze schrokken toen ze Job zagen, scheurden hun kleren, zetten zich bij hem neer en treurden zeven dagen met hem.

De tweede beproeving en het medeleven van zijn vrienden

In de abdij woont een kleine groep monniken. De gloriédagen zijn voorbij. Zij leven hun leven in een rustig ritme. Ben is welkom en neemt er zijn intrek.

Al snel ziet de abt de talenten van zijn nieuwel pupil. Hij vraagt of hij hem wil helpen met het werk aangaande de renovatie van het kloostercomplex. Ben twijfelt. Hij wil rust. Hij heeft ook nog veel verdriet. De stilte doet hem goed. Toch stemt hij toe. Hij wil dienstbaar zijn. Dat heeft hij nou eenmaal zo meegekregen.

Een jaar later is Ben de spil van het economaat. Het kantoor wordt verbouwd. Hij stuurt mensen aan en neemt nieuw personeel in dienst. Twee monniken verlaten de abdij om duistere redenen. Hij maakt schoon schip.

In zijn hoofd ontspringt het ene idee na het andere. Langzaam maar zeker staan de renovatiewerken helemaal onder zijn hoede. Samen met de abt ontwikkelt hij nieuwe plannen voor het voortbestaan van de abdij. Ze willen dat het een pastoraal centrum wordt waar zowel de broeders alsook leken kunnen wonen en werken. Het gastenhuis gaat gerenoveerd worden. De galerie ondergaat een metamorfose. En de bierbrouwerij krijgt een nieuwe boost. Allemaal om de broeders de mogelijkheid te bieden in alle rust in de abdij te kunnen blijven leven.

De plannen ontwikkelen zich met succes. In opdracht van de abt brengt Ben de moederabdij op de hoogte en vraagt om financiële ondersteuning. Architecten en ingenieurs, de bisschop en de kardinaal, de gouverneur en de burgemeester, Ben draait er zijn hand niet voor om met hen in gesprek te gaan en ze voor dit project enthousiast te maken. Hij loopt rond in een witte pij, ook al is hij geen monnik. Maar dat is volgens hem beter voor de buitenwereld waar hij mee onderhandelt.

De meeste mensen om hem heen vallen voor zijn vriendelijkheid, zijn hulpvaardigheid en zijn kennis. Hij helpt een medewerkster aan een aangepast huis nadat haar man invalide is geworden. Hij neemt mensen in dienst met een beperking tot de arbeidsmarkt. Hij ondersteunt een project in Afrika en raakt bevriend met de initiatiefneemster. Hij helpt een man die financiële problemen met zijn bedrijf heeft en raakt bevriend met diens vrouw. Hij spreekt regelmatig met een zus van een van de broeders en helpt haar met het organiseren van een retraite in de abdij. Kortom: het lijkt allemaal heel rechtvaardig en onberispelijk.

Op een dag komt de abt van de moederabdij op visitatie en al gauw blijkt dat de renovatieplannen met weinig enthousiasme zijn ontvangen. De strenge abt vindt dat Ben eerst maar eens het noviciaat moet ondergaan. Liefst in een zeer afgelegen abdij ver weg. Zij willen geen geld investeren in de plannen.

De eerste scheur dient zich aan. Ben wordt geconfronteerd met zijn verleden, zijn lopende scheiding en zijn faillissement. Er wordt over hem geroddeld door mensen die zijn verleden kennen. Uit voorzorg stapt hij naar een advocaat.

Dan wordt hij ziek. Hij moet een zware operatie ondergaan. Maar hij haakt niet af. Hij brengt de broeders op de hoogte van zijn situatie en zegt dat hij het werk vanaf zijn ziekbed wil voortzetten. Hij is er zeker van dat hij het goede doet en alles in de hand heeft.

De abt van de moederabdij echter roept een commissie in het leven die ervoor moet zorgen dat Ben niet met de plannen door kan gaan. Ben is boos op hem en de hele commissie. Hij voelt de tegenwerking groeien. Maar nog steeds stuurt hij de medewerkers van het economaat aan die zijn werk uitvoeren. De spanning in de abdij stijgt.

De drie vrouwen, waar hij bevriend mee is geraakt, zijn zeer op hem gesteld. Hij deelt met hen zijn leed. Zij treuren met hem. Zij dragen zorg voor hem. Hij wil dat zij het beeld van hem houden dat hij een lieve goede eerlijke man is die leed aangedaan wordt.

Dan gaan zij afwisselend met hem in dialoog. Jofaz is zachtmoedig en bezonnen, Ludar is een ijdele mooipraatster en Nifar is hard en wat heetgebakerd.

DIALOOG

3. Job vervloekt zichzelf.

Toen werd het Job teveel:
"Was ik maar nooit geboren!
Was de nacht dat ik verwekt ben maar duister gebleven.
Waarom ben ik niet in de schoot gestorven?
Waarom schenkt God leven aan hen die leed dragen?
Als je snakt naar de dood, dan komt hij niet.
Ik kan alleen nog maar zuchten en klagen
Ik vind geen rust.
Angst heeft zich van mij meester gemaakt."

Ben vervloekt zichzelf

Toen werd het Ben teveel:
"Nachten werk ik door.
Kan ik de slaap niet vatten.
Het leed uit mijn verleden blijft mij achtervolgen.
Ik huil om de dood van mijn dochtertje.
En om de dood van mijn broer die zichzelf het leven benam.
Ik huil omdat ik het niet kon voorkomen.
Waarom willen mijn vrouw en kinderen mij niet meer zien?
Ik vind geen rust en ben bang.
Ik heb toch niets verkeerd gedaan."

EERSTE GESPREKSRONDE

4. Eerste betoog van Elifaz:

"Het heeft geen zin om te praten.
Je hebt zoveel mensen gezegd wat ze moeten doen,
Je hebt mensen overeind gehouden
en nu verlies je zelf de moed.
Was vroomheid niet jouw kracht?
Kan iemand die onschuldig is in het verderf worden gestort?
Kan een sterveling rechtvaardig zijn voor God?
Geen mens is toch volmaakt?"

Eerste betoog van Jofaz

"Ik snap je verdriet, Ben.
Maar het heeft geen zin om zo te praten.
Kom op, man, je hebt zoveel goeds gedaan.
Er gaan ook weleens dingen fout."

Niemand is volmaakt.”

5. Tweede betoog Elifaz:

*“Het heeft geen zin alleen maar te roepen en je te ergeren.
De mens is geboren voor onheil.
Ik zou, als ik jou was, mij wenden tot God.
Hij die ondoorgroendelijke dingen doet.
Want God verwondt, maar verbindt ook.
Hij treft, maar zijn handen helen ook.
Zo ervaar ik dat, dus luister ernaar.”*

Tweede betoog van Jofaz:

“Het heeft geen zin om te blijven treuren.
Je familie keert zich niet voor niets van je af.
In ieder leven gebeuren er dingen die moeilijk of niet te begrijpen zijn.
Je wordt terecht gewezen.
Maar wonden kunnen ook genezen worden.
Luister naar ons.
Heb vertrouwen.”

6. Jobs antwoord aan Elifaz:

*“Mijn leed is zo groot.
O, waarom neemt God mij niet weg van hier?
Ik weet dat de hulp in mijzelf ligt.
Ik klaag wel, maar ik vraag toch niets van jullie?
Ik wens alleen maar rechtvaardigheid.
Geef mij een verklaring
Leg het mij uit - en ik zeg niets meer -
waar ik van het rechte pad ben afgeweken.*

Bens antwoord aan Jofaz:

“Mijn leed is zo groot.
Ik wil niet meer leven.
Ik wil weg van hier.
Ik heb toch alleen maar geprobeerd het goede te doen.
Ik ben toch een rechtvaardig man.
Zeg mij als ik iets fout heb gedaan.”

7. vervolg van Jobs antwoord:

*“Een mens moet zwoegen.
Het leven is een zucht.
Ik schreeuw mijn verdriet uit.
Wat is een mens dat U hem zo hoog acht, God?
Waarom stelt U mij elke morgen weer op de proef.
Mijn lichaam teert weg.
Ik kan mijn mond niet meer in bedwang houden.
Als ik een misstap heb begaan, zeg het dan.”*

Vervolg van Bens antwoord:

“Ik heb mijn hele leven hard gewerkt voor mijn gezin.
En nu laten ze mij vallen.
Hier in de abdij probeer ik ook het goede te doen,
maar weer wordt er over mij geroddeld.
Waarom wordt ik zo op de proef gesteld?
Iedere morgen weer.
Mijn lichaam is ziek,
Ik teer weg.
En ik blijf me maar verdedigen tegen hen die tegen mij zijn.
Als ik iets fout heb gedaan, zeg het dan.”

8. Eerste betoog van Bildad:

*“Hoelang blijf je deze onzin nog uitkramen?
Als je werkelijk eerlijk bent, dan zorgt God voor je.
Wie oogst voordat het graan rijp is, die vergeet God.
God richt zich op de rechtvaardige.
Wie slecht van jou denkt, blijft niet overeind.”*

Eerste betoog van Ludad:

“Je blijft maar treuren.
Heb toch vertrouwen.
Het komt echt wel goed.
Trek je niets aan van mensen die slecht over je denken.
Ga anders weg hier en kom bij mij wonen.
Dan kunnen we samen goede werken voor mijn project doen.”

9. Jobs antwoord aan Bildad:

*“Je hebt gelijk.
Je moet je niet verzetten tegen God, hij is almachtig.
Maar God overstelpt mij met zoveel ellende.
Ik krijg geen tijd om op adem te komen.”*

*Gaat het om recht?
Ik ben toch rechtvaardig?
Soms probeer ik vrolijk te zijn.
Maar dan dompelt Hij mij weer in het vuil."*

Bens antwoord op Ludad:

"Je hebt gelijk.
Maar het is ook zoveel allemaal.
Ik krijg geen tijd om op adem te komen.
Het gaat toch om recht? Ik ben toch rechtvaardig?
Ik doe zo mijn best en probeer vriendelijk en vrolijk te zijn.
Maar steeds weer krijg ik een domper."

10. vervolg van Jobs antwoord:

*"Ik ben verbitterd en kan alleen maar klagen.
Waarom overkomt mij dit?
U maakte mij en nu vernielt U mij.
Wilt U macht uitoefenen?
Was ik maar dood gegaan voordat iemand mij gekend had."*

Vervolg van Bens antwoord:

"Waarom overkomt mij dit allemaal.
Mijn familie wil mij niet zien.
Hier in de abdij spreken ze ook al kwaad over mij.
Ik huil om mijn overleden broer
die zichzelf van het leven heeft beroofd.
Soms zie ik zijn paniek weer voor mij en kan niet slapen,
omdat ik niets voor hem kon doen.
Was ik maar dood gegaan
voordat iemand mij gekend had."

11. Eerste betoog van Sofar:

*"Wat een veelprater bij jij!
Jij beweert dus dat je vlekkeloos bent?
Dacht jij het mysterie van God te kunnen doorgronden?
God overtreft je, dus bezin je.
Strek je armen naar hem uit;
dan zal alles weer gaan glanzen,
dan wordt de duisternis licht,
dan komt er weer hoop.
Maar de goddelozen zijn eenzaam, niet geborgen;*

zij willen enkel dood.”

Eerste betoog van Nifar

“Jij hebt veel meegemaakt.
Maar denk jij dat je het allemaal goed doet?
Denk toch eens na, Ben.
Jij hebt niet de macht over jouw leven,
ook al denk je dat je alles in de hand hebt.
Kijk naar het licht.
Die geen vertrouwen heeft, wil dood.”

12. Jobs antwoord aan Sofar:

*“Hoor hem! Ik ken die leer ook wel hoor!
Jullie lachen omdat ik God om een antwoord vraag,
maar alle leven is in zijn hand;
elk wezen dankt aan Hem zijn adem.
Hij laat de wateren wel of niet stromen;
Hij kent de diepste duisternis.
Hij geeft de mens wijsheid of laat hem in de duisternis tasten.”*

Bens antwoord tegen Nifar:

“Hoor haar!
Dat weet ik ook wel hoor!
Maar ik hoor hier thuis.
Ik wil verder met de toekomstplannen voor de abdij.
Dat is mijn levensdoel.”

13. en Job vervolgt:

*“Twijfel je nog of ik het goed zie?
Mijn verlangen is te spreken met God;
mij verdedigen tegenover Hem.
Ik ga Hem niet uit de weg, ook niet als Hij mij wil doden.
Ik ben overtuigd van mijn recht en geef opening van zaken.
Als iemand mijn argumenten weerlegt, dan zwijg ik.
Ik vraag U, God, houd uw pleidooi en ik zal antwoorden;
laat mij mijn misstappen zien;
geef inzicht in wat er gebeurt.”*

en Ben vervolgt:

“Twijfel je aan mij?

Het is mijn verlangen om God te dienen.
Om de broeders te dienen.
Om de mensen te dienen.
Ik ga de moeilijkheden niet uit de weg.
Ik ben ervan overtuigd dat het goed is wat ik doe.
Ik geef openheid in al mijn zaken.
Ik heb ook alles bij mijn advocaat vastgelegd.
Zeg mij dan wat ik fout doe als dat zo is.”

14. en weer vervolgt Job:

*“Een kleine mens daagt U uit.
Voor een boom is er hoop, die kan steeds weer uitbotten,
maar een mens sterft en het is afgelopen met hem.
Neem mij in uw liefde terug;
maak mij weer levend.
Ach wat, U kunt alles vernietigen, ook de hoop van de mens,
de mens, die alleen zijn eigen pijn voelt en treurt om zichzelf.”*

en weer verolgd Ben:

“Ik word uitgedaagd.
Ik heb geen hoop meer.
Als ik sterf is het afgelopen met mij.
Help mij.
Maak mij weer levend.
Er is alleen treurnis en pijn.”

TWEEDE GESPREKSRONDE

15. Tweede betoog van Elifaz:

*“Wat een opgeblazen verhaal!
Jij verlaagt het heilige.
Je beperkt de wijsheid tot jezelf.
Weet jij meer dan wij?
Is de troost van God niet voldoende voor jou?
Ik zal je vertellen wat mijn mening is:
iemand die goddeloos is, hoort altijd onraad,
denkt dat het zwaard op hem gericht is,
laat zijn angst overheersen.
Hij daagt God uit, stormt op Hem af,
maar zal niet aan de duisternis ontkomen.*

Enkel ramspoed kweekt hij.

Tweede betoog Jofaz:

“Maak er nou niet zo’n drama van.
Jij denkt dat je de wijsheid in pacht hebt.
Ik zal je vertellen wat ik vind.
Als je geen vertrouwen hebt,
dan wordt je bang en onrustig.
Je denkt dat iedereen het op jou gemunt heeft.
Maar je doet het jezelf aan.”

16. Jobs antwoord aan Elifaz:

*“Onzalige troosters zijn jullie.
Precies zoals jullie zou ik ook kunnen spreken al jullie ziel was zoals de mijne.
Maar als ik spreek, trekt de pijn niet weg,
als ik zwijg, blijft mijn verdriet.
God heeft mij gebroken, de spotters slaan in mijn gezicht.
Zijn pijlen vliegen mij om de oren.
Mijn ogen zijn rood van de tranen.
En toch heb ik nooit geweld gepleegd en ben ik oprecht geweest.
Gun mij niet het graf, want dan blijft mijn bloed roepen om vergelding.
Ik heb ik een getuige in de hemel en ween tranen tot God.”*

Bens antwoord op Jofaz:

“Wat heb ik aan jullie woorden?
Het haalt de pijn niet weg.
Er wordt met mij gespot.
Een van de broeders schiet zijn pijlen op mij af.
Het doet mij zoveel verdriet.
Ik heb toch nooit geweld gepleegd en ik ben oprecht.
Ik blijf roepen om vergelding.”

17. en Job vervolgt:

*“Ik ben gebroken.
Spot omringt mij en mijn ogen moeten beledigingen aanzien!
Wie wil nog voor mij instaan?
Mijn ogen zijn dof van verdriet, mijn gestalte verschaalt tot een schim.
De rechtvaardige houdt vast aan de rechte weg.
Begin opnieuw! Ook al vind ik in jullie geen wijze!
Mijn dagen zijn voorbij, mijn energie is gebroken.
Waar is nog hoop voor mij?”*

Wie kan het nog ontdekken?"

En Ben vervolgt:

"Ik ben gebroken.
Mensen zijn tegen mij.
De abt van de moederabdij.
De abdis van een naburige abdij.
Ze hebben een commissie in het leven geroepen
Ze zijn tegen mij.
Mijn ogen zijn rood van verdriet.
Ik slaap niet.
Maar ik blijf op deze weg.
Ik geloof erin.
Al vind ik geen gehoor.
Ik ben gebroken.
Waar is nog hoop?"

18. Tweede betoog van Bildad:

*"Houd je nou nooit op met praten?
Toon eens begrip!
Waarom beschouw je ons als te stom in jouw ogen?
Moet de wereld omwille van jou anders zijn?
Wel zeker dooft het licht van de goddeloze;
zijn vaste tred wordt wankel.
Onverhoeds verstrikt hij zich in een net.
Van alle kanten springt verschrikking op hem toe;
ziekte knaagt aan zijn huid;
verstoten wordt hij naar de duisternis.
Ja, dat gebeurt hem die God niet kent."*

Tweede betoog van Ludad:

Houd nou eens op met alleen over jezelf te praten.
Toon eens begrip voor alle broeders in de abdij.
Waarom vind jij ze te dom in jouw ogen?
Moet het omwille van jou allemaal zo gaan?
Je zult gaan wankelen.
Je raakt verstrikt in een net.
Ziekte overvalt je.
Vertrouw nu toch eens."

19. Jobs antwoord aan Bildad:

*“Hoelang nog blijf je mij beledigen?
Zelfs al was ik fout, ja, dan was dat zo.
Maar God is niet eerlijk en strikt mij in zijn net.
Broers en zussen zijn van mij vervreemd;
mijn vrouw en mijn zonen kunnen mij niet luchten;
vel over been ben ik,
ik houd me nauwelijks staande.
Vrienden, heb toch medelijden met mij!
Ach, werden mijn woorden maar opgetekend,
want ik ben er zeker van: mijn rechtspreker leeft.
Ik zal God zien vanuit dit lichaam.
Pas zelf maar op voor zijn zwaard,
want al die nijd kon je de kop wel kosten.”*

Bens antwoord aan Ludad:

“Waarom praat je zo?
Ook al was ik fout, dan was dat zo.
Maar het blijft niet eerlijk
Mijn broers en zussen willen niets meer van mij weten.
En ook mijn vrouw en kinderen niet.
Na de operatie ben ik sterk vermagerd.
Ik blijf nauwelijks overeind.
Heb toch medelijden met mij.
Ach, werd er maar geluisterd naar wat ik echt zeggen wil.
Ik ben er zeker van dat ik het goede doe.”

20. Tweede betoog van Sofar:

*“Zulke beschuldigingen maken mij kwaad, maar mijn geest geeft antwoord.
Sinds mensenheugenis geldt:
de vreugde van de leugenaar is kortstondig,
vervliegt als een droom.
Wat hij zich verwerft, kan hij niet hanteren.
Op het hoogtepunt raakt hij in paniek.
De glans van zijn schatten worden verduisterd;
de aarde getuigt tegen hem.”*

Tweede betoog van Nifar:

“Zulke beschuldigingen maken mij kwaad.
Waar ben je mee bezig.
Als het niet klopt wat je zegt,
dan zal alles vervliegen als een droom.
Alles wat je verworven hebt kun je niet hanteren.

Nu het erop lijkt dat de plannen succes hebben raak jij in paniek.
Je doet er alles aan om iedereen te overtuigen van het goede.”

21. Jobs antwoord aan Sofar:

*“Luister toch eens eindelijk naar mij!
Ik heb niets tegen een mens,
maar ik raak van mijn stuk als ik zie hoe goed de goddelozen het hebben,
hoe hun macht toeneemt.
Waarom leven zij zorgeloos tot hun dood,
terwijl de ander diepbedroefd sterft?
Uiteindelijk liggen zij toch samen teneer in het stof.
Nee, jullie taal is geen troost voor mij.”*

Bens antwoord aan Nifar:

“Luister toch naar mij!
Ik heb niets tegen mensen,
maar ik kan er niet tegen als ik zie hoe mensen die macht hebben
alles in de hand houden ten koste van anderen.
Ik kom juist op voor degenen die het moeilijk hebben.
Nee, jullie taal is geen troost voor mij.”

DERDE GESPREKSRONDE

22. Derde betoog van Elifaz:

*“God heeft geen belang bij jouw rechtschapenheid,
Hij haalt geen winst uit jouw gedrag.
Maar Hij zal je wel vragen of je redelijk bent geweest.
God kijkt over alles heen.
Maar jij vraagt je af wat God eigenlijk weet.
Maak het goed met Hem en sluit vrede met de situatie zoals die nu is.
Dan zul je vrede vinden bij de Almachtige.”*

Derde betoog van Jofas:

“Het gaat er niet om wat jij denkt dat goed is.
Het gaat erom of je het geheel overziet.
Of je redelijk bent naar iedereen.
Maak het goed met iedereen.
Pas dan zul je vrede in je hart vinden.”

23. Jobs antwoord aan Elifaz:

*“Ik blijf mij ondanks mijn pijn verzetten.
Ach, kon ik Hem toch eens vinden,
doordringen tot zijn verblijf en redetwisten met Hem.
Hij zou wel zien dat ik niets fout heb gedaan.
Maar ik vind Hem nergens.
Hij doet wat Hij wil en dat maakt mij bang.
Hij heeft mijn gelaat met duisternis bedekt.”*

Bens antwoord aan Jofaz:

“Ik blijf mij ondanks alles verzetten.
Ach, kon ik toch eens met God in gesprek gaan.
Hij zou zien dat ik niets fout heb gedaan.
Maar ik kan Hem niet bereiken en dat maakt mij bang.
Ik voel mij depressief.”

24. en Job vervolgt:

*“Waarom is voor God alles bekend?
Boosdoeners leggen beslag op het schamele bezit van armen.
Zij tobben en moeten opnieuw zoeken naar voedsel,
hongerig, onbeschut en zonder kleed.
Maar God heeft hier geen oog voor.
De bozen zijn afkerig van het licht, alles gebeurt in het donker.
God zorgde niet voor de onvruchtbare of de weduwe
en hield zo de machtige in stand.
Maar plots is het uit, op zijn top verschrompelt ook hij.”*

“En als dit niet klopt: wie zegt dan dat mijn argumenten niet waar zijn?”

en Ben vervolgt:

“De commissie is tegen mij
Ze werken de plannen tegen.
Zij willen de macht houden.
Dat gaat ten koste van de broeders en van de mensen
die het voortbestaan van de abdij een goed hart toedragen.
Zij doen dat in het geniep.
Maar je zult zien, ik zal winnen.
Met hulp van mijn advocaat.”

“En als dit niet klopt, geef mij dan argumenten.”

25. Derde betoog van Bildad:

*“God heerst met verhevenheid;
tegen zijn glans is niemand bestand.
Hoe kan een mens rechtvaardig zijn tegenover God?
Een mensenkind, die nietige aardworm?”*

Derde betoog van Ludad:

“Een mens kan niet van zichzelf zeggen dat hij rechtvaardig is.
Daar zijn wij te klein voor.”

26. Jobs antwoord op Bildad:

*“Dat noem ik hulp aan de machteloze!
Dankzij wie kon jij die woorden spreken?
Wie is de bron van die wijsheid?”*

*Ja, de schimmen sidderen voor God.
Hij laat de aarde drijven op het niets,
Hij hangt wolken op,
Hij splijt de zee met machtige hand.
Maar de volle omvang kunnen wij niet bevatten.”*

Bens antwoord op Ludad:

“Wij kunnen inderdaad de volle omvang niet bevatten.
Maar wat help je mij daarmee?”

27. en Job vervolgt:

*“Bij de Almachtige die mijn leven vergalt:
zolang ik leef, zal mijn tong geen onwaarheid spreken.
Rechtvaardig ben ik, dat houd ik vol.
Ik zal jullie nooit in het gelijk stellen.
Liever nog houd ik vol dat mijn vijand schuldig is.
Immers, wat mag ik als zondaar verwachten?
God eist je leven op.
Hij hoort je noodkreet niet.
Ik zal jullie vertellen wat Hij doet,
ook al is dit gesprek zinloos:
Hij laat je kinderen omkomen door het zwaard,
weg al je kleding en je geld,*

niets spaart Hij, zelfs je huis niet."

En Ben vervolgt:

"Mijn leven wordt vergald.
Maar ik spreek geen onwaarheid.
Ik ben rechtvaardig. Dat houd ik vol.
Wat heb ik nog te verwachten?
Liever nog houd ik vol dat de commissie schuldig is.
Niemand hoort mijn noodkreet.
Alles wordt mij afgenomen."

INTERMEZZO

28. Hymne aan de wijsheid.

*"Ja, zilver, goud en ijzer, je kunt het overal wel ergens vinden.
Maar wijsheid, waar vind je die?
Ze is niet in de oceaan, niet te koop met goud,
geen mens kent de weg er naar toe.
Alleen God kent het pad erheen,
Hij ziet alles,
Hij kent en begrijpt haar.
Hij zegt tegen de mens:
wijsheid is ontzag voor God hebben
en het kwaad vermijden."*

Hymne aan de wijsheid.

"Ja, zilver, goud en ijzer is overal op de wereld te vinden.
Maar wijsheid, waar vind je die?
Geen mens kent de weg naar wijsheid.
Alleen God weet het.
Hij ziet alles en begrijpt het.
Hij zegt tegen de mens: Geef je over aan het leven,
heb ontzag voor wat je niet weet en vermijd het kwaad."

JOBS ALLEENSPRAAK

29. Job denkt terug aan zijn gelukkig verleden:

*“Was het maar zoals vroeger,
toen God nog over mij waakte en mijn kinderen om mij heen waren;
toen ik overvloed had en mensen vol eerbied voor mij opstonden.
Men prees mij, ik was de helper van de armen en de behoeftigen.
Ik dacht als welgestelde te sterven.”*

Ben denkt aan zijn gelukkig verleden:

“Was het nog maar zoals vroeger.
Toen ik nog een gelukkig gezin en overvloed had.
Ik was een succesvol zakenman.
Mensen droegen mij op handen.
Ik hielp de armen en de behoeftigen.
Het waren goede tijden.
We hadden veel plezier.
Mijn kinderen hadden succes.
Ik was trots op ze.
Ik dacht als welgesteld man te sterven.
Maar nadat ik op mijn 50^e levensjaar werd verkozen
tot de meest succesvolle zakenman van het jaar
volgde een faillissement en viel alles in duigen.”

30. Job voelt zich verguisd en bespot:

*“Maar nu word ik uitgelachen en nagejouwd door jongeren.
Zij spotten met mij en mijn eer wordt weggevaagd.
Daarom breek ik in tranen uit,
pijn priemt tot in mijn beenderen. Roep ik om hulp,
U bent er niet.
Laat toch iedereen die dat kan de hand uitsteken,
dat heb ik vroeger toch ook gedaan.
Ik verwachtte geluk, maar ongeluk kwam.
In lompen loop ik rond, niets heb ik meer.”*

Ben voelt zich verguisd en bespot:

“Maar nu word ik verguisd door mijn familie
en door mijn kinderen.
In de abdij wordt door sommige mensen de spot met mij gedreven.
Ik breek regelmatig in huilen uit.
Alles doet pijn.
Mijn hart.
Mijn lichaam.
Mijn ziel.
Waarom helpen ze mij niet?”

Ik heb vroeger toch ook mensen geholpen die het moeilijk hadden.
Ik dacht dat ik hier in de abdij gelukkig zou worden,
maar het ongeluk slaat alweer toe.
Na mijn faillissement liep ik rond in lompen.
Nu heb ik ook niets meer.”

31. Job kan zich niets verwijten:

*“God zag toch hoe ik leefde?
Ik heb mijn ogen de wacht aangezegd.
Ik ben goed geweest voor mijn mensen,
heb armen geholpen en mijn brood gedeeld.
God zorgde voor mij en ik zorgde voor Hem.
Was het geld mijn steun en toeverlaat?
Nee, mijn mond heeft niet gezondigd.
Mijn huisgenoten kunnen getuigen:
ik liet niemand buiten staan.
Ach, werd er maar naar mij geluisterd.
Ik zou alles kunnen verantwoorden,
met open vizier zou ik voor Hem verschijnen.
Als mijn akkers om vergelding roepen, wel laat er dan onkruid groeien.”*

Hier eindigt het pleidooi van Job.

Ben kan zich niets verwijten:

“God heeft toch gezien hoe ik leefde?
Ik heb altijd goed om mij heen gekeken
ik ben goed geweest voor mensen.
Ik heb mensen aan een huis geholpen of aan een baan.
Ik heb ze financieel gesteund. Ook hun kinderen.
God zorgde voor mij en ik zorgde voor hen.
Heb ik mij ooit voor laten staan op mijn rijkdom?
Nee, daar ging het mij niet om.
Er zijn mensen die kunnen getuigen dat ik het goede voorhad.
Ach, werd er maar echt naar mij geluisterd.
Ik zou open en eerlijk alles vertellen.
En als ik het dan niet goed heb gedaan,
wel laat er dan geen onkruid over groeien.
Van elke stap wil ik rekenschap geven.”

Hier eindigt het pleidooi van Ben.

DE REDES VAN ELIHU

32. Eerste betoog van Elihu:

De drie mannen zagen af van het verdere gesprek met Job. Hij hield zichzelf toch voor onschuldig. Maar Elihu, zoon van Barakal, ontstak in woede. Woedend op Job, omdat hij dacht tegenover God in zijn recht te staan. Woedend ook op zijn drie vrienden, die niet in staat waren om Job van een goed antwoord te voorzien. Tot nu toe had hij geduldig gezwegen, omdat de anderen ouder waren, maar nu ontstak hij in woede:

*“Ik ben nog jong,
maar ik zie wel dat leeftijd niet uitmaakt;
door wijsheid krijgt de geest pas vat op de mens.
Ik zal u eens laten horen wat ik denk.
Ik heb geluisterd, gewikt en gewogen,
maar nu jullie niets meer weten,
zal ik mijn mond eens opendoen.”*

Eerste betoog van Elifra:

De drie vrouwen zien af van een verder gesprek met Ben. Ze zien dat het helemaal uit de hand loopt. Hij blijft zichzelf alsmaar verdedigen. Dan wordt Elifra boos. Ze heeft Ben de abdij binnen zien komen toen ze daar als vrijwilligster werkte. Ze heeft gezien hoe hij alles naar zich toetrok. Hij nam haar al vroeg in vertrouwen, omdat hij haar zo graag zag. Ze heeft hem gesteund omdat ze van hem hield. Maar nu is het ook voor haar genoeg.

“Ik heb veel naar je geluisterd.
Ik heb begrip getoond, omdat ik van je hou
en omdat ik zie dat je in diepste wezen goed wilt doen.
Ik heb gewikt en gewogen.
Ik heb rekening met je gehouden.
Met je verdriet, je pijn, je ziekte.
Maar nu moet er toch echt iets van mijn hart.
Jij bent kwaad met kwaad aan het vergelden.
Jij ziet je vrouw als de schuldige van jullie scheiding
en je wilt niet naar jouw aandeel kijken.
Jij ziet de abt van de moederabdij als het kwaad
en je wilt zijn actie met kwaad vergelden.
Je zet je advocaat in om je daarbij te helpen.
Ik ben met je meegeweest
en zie het allemaal gebeuren.
Jij praat jezelf constant goed.

Jij begrijpt niet dat ik opkom voor hen,
dat ik ook hun kant wil belichten.

Dat maakt je boos.

Ik kijk met mijn hart
Met liefde
Met wijsheid.
Omwille van jou.”

33. en hij vervolgt:

*“Luister naar mijn woorden, Job,
ze komen recht uit mijn hart.
De geest van God heeft mij gemaakt,
maar spreek mij gerust tegen,
want ik ben ook maar een aarden pot van God.
Ik zeg U, U hebt het mis.
God spreekt herhaaldelijk,
maar je moet het willen horen en zien.
Hij schrikt de mens op om hem zijn hoogmoed af te leren,
Hij behoedt de mens steeds op tijd voor de afgrond,
Hij schenkt steeds weer nieuw leven.”*

En zij vervolgt:

“Luister naar mijn woorden, Ben.
Ze komen recht uit mijn hart.
Je mag me gerust tegenspreken,
want ook ik ben maar een mens.
Maar ik zeg je: je ziet iets over het hoofd.
Je wordt herhaaldelijk op je vingers getikt
en je wilt er niet naar kijken.

Neem nou die keer dat we bij je zoon op bezoek waren.
Je was zo trots op hem
en op zijn nieuwe huis dat hij zelf verbouwd had.
Met een pint erbij leek het ogenschijnlijk gezellig,
totdat jij over de ellende in de abdij begon.
Je zoon werd boos.
Heel boos.
Jij komt alleen maar met je ellende naar ons toe, zei hij.
Altijd heeft de ander het fout.
Nooit jij.
Nee, vader,
ik wil er niets meer over horen.

Ik schrok ervan.
En ook weer niet.

Je zoon bevestigde wat ik al langer voelde.
Er is iets niet in de haak.
Maar jij trok er geen lering uit.
Je werd boos op mij toen ik er iets van zei.

En neem je ziek zijn.
Je lichaam fluit je terug.
Stop ermee, roept het.
Maar jij gaat gewoon door.
Volhardend.
Je gelijk halend.
Je krijgt steeds kansen, maar je neemt ze niet.”

34. Tweede betoog van Elihu:

*“Dus luister naar mijn woorden,
jullie wijzen en deskundigen.
Job zegt dat hij in zijn recht staat,
maar hij hoort bij de boosdoeners.
Hij zegt dat God hem weigert recht te doen,
maar God doet geen onrecht,
God verdraait het recht niet.
als God zijn hart voor ons zou sluiten
en geest en adem terugneemt,
vervallen wij tot stof.
Iedereen is het werk van zijn handen,
Hij ziet iedere stap die de mens zet, goed of fout,
Hij hoort geschreeuw en geklaag.
Maar Job heeft een grote mond tegenover God,
hij gaat prat op zijn goedheid,
hij is een dwaas.*

Tweede betoog Elifra:

“Dus luister naar mij,
broeders, advocaten en medewerkers.
Artsen en verpleegkundigen.
Ben zegt dat hij in zijn recht staat.
Dat hij het goede met iedereen voorheeft.
Dat hij het allemaal zo goed bedoelt.
Hij gaat er prat op.

Maar hij ziet niet meer waar hij mee bezig is.
Hij is dwaas en onbezonnen.
Hij is bang om door de mand te vallen.

Ja, zijn goedheid en goede bedoelingen waren er wel,
maar hij ziet door de bomen het bos niet meer.

De commissie die tegen hem is, wil ook het goede.
Zij willen erger voorkomen.
Zij willen dat alles weer wordt zoals het was.
Zij willen dat dit hele circus stopt.
Zij zijn boos.

Maar er is geen recht en onrecht.
Alles is illusie.
Als wij niet meer ademen,
blijft er enkel stof over

Iedere mens zet stappen,
goed of fout.
Iedere mens roept en vecht
en wil zijn gelijk.
Maar er is geen gelijk of ongelijk.
Het is dwaas.

35. Derde betoog van Elihu:

*“Kijk naar de hemel,
natuurlijk deert het God niet als U zondigt,
het raakt alleen uw medemens.
In nood roept men om God,
maar nooit zegt men: waar is God die zo goed voor ons is?
Nee, God luistert niet naar zinloze kreten,
Hij laat zichzelf niet op commando zien.
Nonsens is het.”*

Derde betoog van Elifra:

“Kijk om je heen,
het maakt niet uit wat je doet,
God weet en ziet alles.
Voor God ben je goed zoals je bent,
Maar je doet je medemens pijn.

Je kunt wel roepen en zeggen dat je het goed bedoelt,
Maar niemand luistert.
Het is nonsens.
Je moet naar jezelf kijken.

36. Vierde betoog van Elihu:

*“Geduld, ik heb nog meer te zeggen.
God veracht blaaskaken,
maar van rechtvaardigen kan Hij zijn oog niet afhouden.
Alles wil God aan het licht brengen.
De mens die het tegenzit en wrok koestert,
zijn ziel sterft weg.
Maar wie zijn leed echt durft te dragen,
die bevrijdt Hij.*

*Welnu: U hebt zich laten misleiden door uw onbeperkte mogelijkheden
en uw overvloed aan tafel.
Pas toch op voor die verleiding!
Enkel God is degene die kan oordelen over uw handelen.
Wij kennen Hem niet,
Hij is te groot voor ons.
Hij is degene die schept en het laat stormen.”*

Vierde betoog van Elifra:

“Geduld, ik heb nog meer te zeggen.
Door je wrok wordt je leed alleen maar groter.
Je ziel sterft weg.
Maar als je je leed durft te dragen
en er naar durft te kijken,
dan zul je bevrijd worden.

Probeer eens te kijken naar je vrouw,
naar wat zij allemaal met jou heeft meegemaakt,
voor haar was het ook allemaal moeilijk.
Probeer te kijken naar je kinderen.
Ze doen steeds een poging om naar je toe te komen.
Ze willen met jou in contact blijven,
maar je bent onduidelijk.
Je laat niet zien wie je werkelijk bent,
je draait overal om heen.
Probeer ook te kijken naar de mensen die tegen je zijn,
de abt van de moederabdij,
de broeders die het steeds moeilijker met je hebben.
Jij denkt dat jij alleen het goede voor hebt,
maar dat geldt voor hun misschien net zo.

Je hebt zoveel ideeën en talenten,
zoveel mogelijkheden.
Maar je hebt je er door laten verleiden,

steeds opnieuw
en steeds gaat het weer mis.

37. en hij vervolgt:

*“God laat het bliksemen en weerlichten
en toch bespeurt men Hem niet.
Zijn schepping is overweldigend,
wij begrijpen het niet.*

*Dus, Job, luister nog eens aandachtig:
weet U hoe God het licht laat schijnen;
hoe Hij de wind laat waaien?
Hebt U samen met Hem aan het firmament gestaan?
Het licht van God is veel te groot voor ons,
wij kunnen Hem enkel eerbiedigen.”*

En zij vervolgt:

“Het leven is soms overweldigend.
We kunnen niet alles begrijpen.

Dus, Ben, luister nog eens goed:
Weet jij hoe het leven in elkaar zit?
Weet jij wat het beste is?
Weet jij waarom er licht en donker is?
Weet jij hoe alles ontstaan is?
Het is te groot.
We kunnen ons er alleen maar aan overgeven.
Er respect voor hebben
en dankbaar zijn.”

DE THEOFANIE

38. Eerste antwoord van God:

*Toen begon God in storm en wind tot Job te spreken:
“Waar was je toen ik de aarde begon te bouwen;
Waar was je toen de zee haar poorten beukte;
kun jij de ochtend ontbieden of de poorten van de dood openen?
Vertel op!
Wat weet jij van het licht, van de woestijn, van de diepte der zee?
Ken jij de wetten van de hemellichamen?*

*Kun jij de bliksem bevelen om te gaan?
Draag jij voedsel aan voor de leeuw en de raven?"*

Eerste antwoord van God:

"Ik weet dat je ontzag voor me hebt, Ben,
Je wilde zelfs je verdere leven aan mij wijden.
Maar je kunt niet alles in eigen hand nemen.
Jij kent de omvang van het leven niet.
Jij kunt het niet doen regenen en onweren.
En wat weet jij van de krachten van de zee?
Of van het ontstaan van alle leven?"

39. en God vervolgt:

*"Stel jij vast hoelang een dier drachtig is?
Heb jij bepaald waar welke dieren leven,
welke kracht zij hebben,
wanneer de tijd is dat zij moeten baren,
de berggeit, de bizon, de struisvogel en alle anderen?
Is dat alles een vondst van jou?
Wil je mij nog blijven aanklagen?"*

en God vervolgde:

"Weet jij wie hoe het dierenleven is ontstaan?
Wanneer hun tijd van baren is?
Waarom de een in de lucht en ander op aarde leeft?
Heb jij dat allemaal bedacht?
Waarom blijf je mij dan nog aanklagen?"

40. Job krabbelt terug:

*"Nee, ik ben te gering, wat moet ik zeggen?
Ik houd mijn hand voor mijn mond."*

Ben krabbelt terug:

"Nee, daar ben ik te klein voor.
Ik weet geen antwoord op hoe alle leven is ontstaan,
Hoe harmonieus in de natuur alles samenwerkt,
Dus ook niet waarom de ene mens dit
En de andere dat doet.
Ik val stil.
Ik houd mijn mond."

en God vervolgt:

*“Bewapen je als een soldaat!
Wil je mijn rechtsorde omver werpen?
Heb je een arm zo sterk als God?
Kleed je dan in glorie en luister,
laat de hoogmoedigen vallen,
stop ze weg onder de aarde;
ga op een nijlpaard af;
sla de krokodil aan de haak.
Hij zal je om genade roepen en tam als een vogel willen zijn.
Zeg het maar,
maar pas op voor het gerecht.”*

en God vervolgt:

“Herpak je, Ben.
Laat je grootheidswaan vallen.
Je hebt weliswaar veel talenten meegekregen,
maar dat wil nog niet zeggen dat je alles naar je hand kunt zetten.
Je talenten zijn ook je valkuil.
Durf dat te zien.
Pas op voor het gerecht.
Je gaat dit niet winnen.”

41. en God gaat verder:

*“Nee, dat beest is niet te benaderen,
niemand houdt het bij hem uit.
Zijn pantser, zijn bek, zijn schrikwekkende tanden,
hij is niet te temmen,
onder de groten is hij nog koning.”*

en God gaat verder:

“Als je de rechtzaak door laat gaan,
dan ga je het niet winnen.
Je kunt daar niets tegen inbrengen.
Zij kijken alleen naar de buitenkant,
naar de ellendie die jij in hun ogen hebt aangericht.
De rechter is koning.”

42. Job geeft zich over:

*“Inderdaad, U kunt alles,
voor U is niets onuitvoerbaar.
Ik was kortzichtig,
sprak zonder iets te weten over de wondere dingen die ik niet begreep,
hooghartig.
Alleen van horen zeggen kende ik U,
maar nu heb ik U gezien.
Alles herroep ik.
Ik heb spijt over alles wat ik gezegd heb.”*

Ben geeft zich over:

*“Inderdaad, ik heb het niet goed gezien.
Ik was kortzichtig.
Ik sprak zonder dat ik het geheel overzag,
hooghartig,
Nu begrijp ik het.*

*Ja, nu ik hier in het ziekenhuis lig
en mijn lichaam het bijna opgegeven heeft,
nu begrijp ik wat Elifra steeds wilde zeggen.*

*Ik heb mijn vrouw pijn gedaan.
Ik heb mijn kinderen pijn gedaan.
Ik heb de broeders tekort gedaan.
Ik heb er spijt van.
Ik wil de rechtzaak terugdraaien.
Ik zal mijn aanklacht terugtrekken.*

*Ik zal mezelf ook terugtrekken,
terug uit deze wereld,
terug van alle prikkels en uitdagingen,
zodat ik niet weer in de verleiding kom.*

*Alleen zijn.
Ja, dat is het beste.*

EPILOOG

*Toen richtte God zich ontstemt tot de drie vrienden van Job:
“jullie hebben niet zo’n zuiver beeld van mij gegeven als mijn dienaar Job,
daarom moeten jullie 7 jonge stieren en lammeren nemen en zal Job een brandoffer
opdragen voor jullie.”*

*God strafte hen niet en was Job weer terwille.
Job kreeg al zijn bezittingen in veelvoud terug.
Zijn broers en zussen en al zijn vroegere kennissen kwamen weer bij hem thuis en
hielpen hem de rampen te boven te komen. Hij kreeg weer kinderen en kleinkinderen
en leefde nog 140 jaar.*

Toen richtte God zich tot de drie vriendinnen van Job:
“Jullie hebben een eenzijdig beeld gegeven van de situatie.
Jullie zagen Ben ook als degene die het niet goed deed.
Ja, iedereen zag in hem de slechte.
Niemand was in staat om verder te kijken:
dieper,
naar wie Ben in wezen is,
naar de liefde die hij in zich heeft,
zijn talenten,
zijn kwetsbaarheid door zijn opvoeding,
zijn pijn en verdriet,
zijn onmacht,
zijn enorme verlangen naar warmte en aandacht,
naar bevestiging,
wat hij in zijn jonge jaren zo heeft gemist.

Nee, voor mij is Ben geen slecht mens,
Ik houd van hem.
Hij zal voor altijd verder leven.
In zijn kinderen en kleinkinderen.
En in dit verhaal.”